

O serie de nume umane sunt emblematice... rămânând pilonii de susținere ai diferitelor culturi locale sau a celei globale. Este de remarcat cât de diferite pot să fie realizările lor filosofice-artistice-științifice... față de viața lor de om, de multe ori infect-mizerabilă. În general, implicarea pe care o aveau, arderea care a permis realizarea unor creații monumentale, a fost în stare să îi pârlă și să îi mistuie și pe ei. Figura lor publică este bazată pe opera lăsată civilizației umane... în general recunoscută ca valoare mai cu seamă după ce omul-creator a dispărut; omul-real, cel care a produs opera în cauză, era de multe ori o vietate cu o viață zbuciumată. Martin Heidegger scrie în "Originea operei de artă": "(...) tocmai în marea artă – și numai despre ea este vorba aici – artistul rămâne, în raport cu opera, un element indiferent, aproape asemenea unui punct de trecere care se autodistruge în procesul de creație, pentru a lăsa opera să treacă în prim plan." Această constatare se poate extrapola ușor; exemple din diferite domenii ale artelor și ale filosofiei sunt numeroase; dar și printre oameni politici de calibru există "efecte", și nici oamenii de știință nu au fost a priori imunizați... deși știința... rațională, permite o mai mare stabilitate, cu toate că există și "domenii mai cuantice și relativiste". Michelangelo Buonarroti, Nietzsche, Virginia Woolf, Van Gogh, Leo Tolstoy, Ernest Hemingway, Hölderlin, Széchenyi István, Eminovici/ Eminescu,... exemplele ar putea continua pe multe pagini.

Iisus-omul, preocupat de societatea în care existăm, era o ființă biologică neacceptată de autoritățile religioase și administrative ale timpurilor respective... care au decis uciderea lui împreună cu hoți și alte scursori sociale; mai mult decât atât, a devenit un fel de simbol al unor perfizi manipulatori mai recent, care se folosesc de naivități umane pentru a îi exploata pe sărmani și a deține putere financiară, politică șamd... o stare de fapt care ar produce o imensă scârbă în sufletul lui dacă ar putea să vadă așa-ceva. Sigur ar zice că mizerie mai mare de atât nu poate să existe. Și mai interesantă este disocierea dintre anumite idei despre un anumit om și realitatea-lui-umană, biologică-socială: cei mai fervenți creștini actuali, probabil că dacă ar avea o întâlnire cu Iisus-omul, acela din orient, cu pielea arsă de soare, s-ar delimita rapid de orice apropiere, l-ar lăsa cu treaba lui... în cel mai bun caz. Asta este adevărata trădare de care omul este oricând capabil... Idealizarea unei imagini artificial-creeate, a unor predicatori sau poeți ai trecutului... utilizarea imaginii în scopuri variate, de la interese politice la exploatarea prostimii... în timp ce ființe-reale ale momentului, cu caracteristici și comportamente similare, sunt înjosite, terfelite, marginalizate și chiar ucise de sistemul-de-oriunde. Este foarte probabil ca manifestări umane echivalente să aibă o soartă asemănătoare în societate, indiferent că ele s-ar manifesta acum sau în viitor. Ecce homo.

Dăruirea necesară pentru a putea crea o operă artistică-filosofică-intelectuală semnificativă presupune alocarea de timp/ energie la un mod masiv... sau mai mult decât atât. Asta presupune neglijarea multor alte aspecte ale vieții umane-obișnuite, de la "integrare în

societate”, la obținerea de venituri mai consistente, odihnă, distracție, sănătate, familie șamd; nu de puține ori acestea (respectiv lipsa lor) produc marginalizare și alte efecte secundare. Este prețul crunt pe care îl plătește cel care se dedică la modul serios unui tip de activitate creativă... care eminate se află în zone de frontieră ale cunoașterii/ interpretării și înțelegerii umane. Einstein scria (Correspondence, pg. 77): “Pentru cel ce se străduiește să realizeze o operă științifică șansele de a ajunge la un rezultat de valoare sunt foarte slabe, chiar dacă este foarte înzestrat...” Cum zicea Mircea Flonta în “Idealul cunoașterii și idealul umanist la Albert Einstein”: “Concluzia este că aptitudinea de a specula cu îndrăzneală constituie cea mai de preț însușire a omului de știință teoretică. Dar ideile noi, cu adevărat importante, sunt rare. Nici talentul, nici competența, nici tragerea de inimă nu pot să asigure succesul cercetătorului. El poate să eșueze în mod sistematic atât timp cât abordează probleme cu adevărat fundamentale.” Este evident că nu există nici un fel de garanție că implicarea & genialitatea ar produce și reușite în domeniu... să nu mai zic de recunoaștere și apreciere societală/ financiară în timp ce omul trăiește. Excepțiile sunt foarte-foarte rare. Eventual, după... este posibil să apară o hoardă de adulatori/ epigoni; e mult mai probabil să fie ridicat în slăvi cel care nu mai există printre admiratori.

Hemingway a amintit și el de singurătatea celor care creează opere literare... care se aventurează în larg: “Scriitorul adevărat este un om singur. (...) Să scrii literatură nu înseamnă doar să spui cu alte cuvinte ceea ce deja s-a spus – tocmai pentru că au existat marii scriitori ai trecutului, noi, cei de azi suntem nevoiți să mergem mai departe decât am fi crezut că vreodată putem ajunge, să ieșim în larg, până când rămânem cu totul singuri, lipsiți de orice sprijin.” Atingerea unor vârfuri este partea frumoasă, dar de la un vârf la altul se traversează și văi foarte adânci. Este costul și riscul pentru a te aventura în domenii care sunt de neatins pentru marile mase de ființe. Și totuși, manifestarea creativității este o stare care produce o stare de flow, o detașare și o implicare extraordinară ce își are recompensa-în-sine, altfel prețul acesta nu ar putea să fie plătit.

Până la urmă, nu este de mirare că acest tip de om, sau mai corect entitățile umane individuale creative, sunt mai puțin înțelese de cei care duc o viață mai obișnuită, ancorată în manifestările uzuale ale vieților umane, cu rutina și cu scopurile imediate... vieți care au și ele destule probleme. Pentru acei oameni-obișnuiți, rămâne eventual de admirat când și când câte o creație artistică (sau și mai rar științifică), dar nici pentru acestea nu este prea mare interes în zonele dominante-numeric ale puhoaielor umane. Cei mulți se vor folosi în mod pragmatic de efectele colaterale ale activității intelectuale ale marilor creatori de înțelegere, spre exemplu utilizând antibiotice, calculatoare, avioane, telefoane-mobile, fără a își pune vreodată întrebarea, cum au apărut acestea. Nu este de mirare că puțini sunt cei care se dedică acestui tip de viață umană, creativă, pentru că ea necesită o implicare pe care ai putea să o definești ca fiind totală... ceea ce presupune non-alocarea de resurse finite pe care le ai (atenție, timp, iubire, suflet...) unor ființe și activități care ar putea să fie și ele importante. Te poți întreba, oare

focalizarea pe activitățile creative are ceva corelație cu o mai reținută implicare în relații afective, eventual urmare a unor mizerii anterioare descurajante în așa-măsură încât au stopat alte implicări cu consecințe potențial-asemănătoare? Foarte mulți dintre cei care au fost geniali creatori de cultură/ artă/ filosofie/ cunoaștere etc, au ajuns să nu aibă măcar un urmaș biologic... ceea ce este până la urmă sacrificiul suprem pentru o ființă biologică... și exemplu extrem de insucces-biologic al genialității umane. Te mai poți întreba, cum se poate face ceva echilibru rezonabil între aspectele esențiale ale vieții?

Observând vieții-reale din ființarea marilor creatori, te poți întreba oare cât de ușor (sau... greu spre imposibil) era să trăiești prin preajma lor? Ce se întâmplă cu entitățile umane similare ale vremurilor actuale? Pe unde poți să îi întâlnești? Cum își duc ei existența în societatea actuală atât de materialistă, în care valoarea-ta este măsurată prin banii pe care ai reușit să îi smulgi de undeva... de oriunde? Este nevoie ca un creator de valoare să moară, eventual să treacă niște secole, pentru ca apoi să fie descoperit, redescoperit și ridicat în slăvi de cei care l-ar scuipa dacă l-ar vedea cât este... viu și uman?

AUTOR ©

[dr. Peter Lengyel](#)